

Sammanställning av synpunkter

Materialet nedan är en sammanställning av synpunkter som kom fram under gruppdiskussioner vid Naturskyddsföreningens offentliga dialogmöte i Falun 17 mars. Synpunkterna kommer att finnas med som ett underlag för föreningens remissvar till kommunerna. Observera att Naturskyddsföreningen inte nödvändigtvis står bakom alla åsikter som finns antecknade nedan.

1. Övergripande synpunkter

Översiktsplanen och demokratin

Planen är inget lättläst dokument och innehåller mängder med hänvisningar. Hur ska medborgarna ha en chans att komma med kvalificerade synpunkter? För att vi ska få en bra vägvisare för framtiden behöver den breda allmänheten därför mer information. Kommunens planerare och politiker behöver en utökad medborgardialog. Förslag:

- Utökad tid för samråd – den del av processen där medborgarna har störst chans att påverka.
- Översiktsplanen måste finnas i tryckt form – och i sammanfattad form – för att bli tillgänglig för alla.
- Planen måste vara läsbar utan att man behöver gå till andra dokument. Bättre pedagogik i text och upplägg gör översiktsplanen mer tillgänglig.
- En sammanfattande broschyr som tar fram de kontroversiella frågorna
- Öp ska innehålla en tydlig framtidsbild med alla de kriser och hot vi står inför, de saknas nästan helt. Hur ska vi skapa det resilienta samhälle som vi behöver?
- Omsättningen av ”fina planer” i praktisk politik? Behövs en ökad och kontinuerlig dialog mellan kommunen och invånarna.
- Bör finnas en blogg och Facebook för att enkelt lämna synpunkter, inte så många ”klick” bort för att lämna en synpunkt. Som ett exempel för andra kommuner = ökad demokrati.
- Uppföljning av översiktsplanen varje år!

Problem med tillväxt som överordnat mål

- Mycket fokus på tillväxt i konkurrens med andra städer i förslaget. Vi ser inget självändamål att ”vinna” över andra städer i olika rankinglistor. Konkurrenstänkandet är genomgående.
- Är ständig tillväxt möjlig? Är det ens önskvärt/ eftersträvansvärt?
- För mycket privatkonsumtion. Måste bromsa. Tänker ofta på egen konsumtion.
- Dagens konsumtionstakt får otäcka konsekvenser för samhället
- ”Grön tillväxt/hållbar tillväxt” tror vi inte på. Finns ingen hållbar tillväxt att hänvisa till i dagsläget. Och vad betyder ”miljödriven tillväxt”?
- Kvalitet istället för kvantitet!

Särskilda synpunkter

- För lite satsning på kultur
- Begreppen Hållbar tillväxt och Miljödriven tillväxt är opreciserade
- Saknas en strategi för framtida flyktingströmmar pga klimatförändringar och konflikter.
- Saknas ansvar för hur den lokala konsumtionen i FalunBorlänge påverkar på global skala.

2. Jordbruk/livsmedel och slutet kretslopp avlopp/näringsämnen.

- Hushålla/bevara jordbruksmarken
- Produktion av livsmedel på jordbruksmarken i FalunBorlänge. (Upphandling)
- Sluta kretsloppet av näringsämnen stad/land.

Efter diskussionsledarens resumé konstaterade vi att det inte finns något om att sluta kretslopp mellan stad-land i planen.

Vi diskuterade kring kretslopp och kom fram till att en plan på hur ett slutet kretsloppssystem kan byggas borde finnas i översiktsplanen. Att påbörja arbetet kring att ”källsortera” avfallsvattnet från dagvatten och avlopp är en början till slutet kretslopp. Det är en infrastruktuursatsning som borde göras inför framtiden, som snart är här!

Vi fortsatte med att diskutera kring behovet av bevarande av jordbruksmark. Det står i planen att jordbruksmark ska bibehållas i största möjliga mån men om viktiga samhällsintressen finns så kan industri/vägar/järnvägar få byggas på jordbruksmark. Gruppen tyckte att jordbruksmark är en förutsättning för att en hållbar utveckling därför bör det vara helt stopp för exploatering av jordbruksmark. Jordbruksmark som har exploaterats kan inte återskapas. En hållbar utveckling bygger på bevarande av naturresurser. Hos oss finns mycket moränmark att bygga på, detta är ett alternativ till jordbruksmarken. Vi pratade om att vi förstör våra egna resurser och istället utnyttjar vi andra länders resurser för att producera vår mat . Det är vare sig hållbart eller solidariskt.

Vi kommer inte att kunna förlita oss på import av livsmedel när energibristen blir ett faktum. Vi är självförsörjande av livsmedel till ca 50 %.(Självförsörjningsgraden varierar beroende på om det är kött, mjölk, spannmål eller grönsaker)Vi är alltså väldigt sårbara och kommer att lida brist på mat mycket snart efter att produktion och transporter inte rullar på ”som vanligt”. Det är viktigt att vi har en fungerande livsmedelsproduktion i närheten av våra städer. Även om jordbruksmarken finns bevarad så är det inte någon självklarhet att det finns livsmedelsproduktion så som situationen är just nu. Kommunal upphandling är ett medel för att utveckla den lilla livsmedelsproduktion som finns kvar i våra kommuner. Våra kommuner behöver vässa sin kunskap kring juridiken för att kunna upphandla lokalt.

Upphandling till kommunerna av varor och tjänster borde göras efter riktlinjer där kriterier finns vad som är socialt och ekologiskt hållbart.

3. Biologisk mångfald

- Nämn den globala förlusten av biodiversitet och att denna gräns är överstigen (<http://www.nature.com/news/specials/planetaryboundaries/index.html#feature>)
- ”Stora opåverkade områden” – saknas definition av vad som menas. De områden som är utpekade är i hög grad exploaterade av skogsnäringen. Finns endast små, små fragment av naturskog. Behövs en plan för att skydda dessa fragment.
- Värdefullt att lyfta fram kommunernas ambitioner att för sitt eget markinnehav använda sig av naturkulturmetoden (kalhyggesfritt skogsbruk). Ett sätt att visa hur en mer naturlig skog kan återskapas.
- Vi saknar en plan hur Sveriges internationella åtagande när det gäller bevarande av arter ska få genomslag i FalunBorlänge
- En plan för restaurering av historiskt förstörd skogsmark, p.g.a gruvdrift, bör finnas i ÖP. Med inriktning mot biologisk mångfald
- Saknas helt en global dimension när det gäller biologisk mångfald.

Biologisk mångfald och livskvalité

- Närliggande och längre bort liggande naturområden, med stor biologisk mångfald med möjligheter till rekreation och friluftsliv.
- Att kunna få vistas i bevarad kulturmiljö med ängar och hagar, med stor biologisk mångfald, i samklang med levande jordbruk
- Saknas diskussion om vikten av tillgång till grönområden/skog i närområdet för att möjliggöra fysisk aktivitet - särskilt för barn/unga och andra som ej transporterar sig med bil.
- Målkonflikt mellan förtätning – möjlighet till fysisk aktivitet nämns ej.

4. Energi och klimat

- Det satsas på biomassa, är det hållbart med tanke på biologisk mångfald osv??
- Värmeutvinning från gruvan (och slagghögar)? Är det möjligt? Det nämns inte
- Fjärrvärmen är stor i Borlänge = spillvärme från Industri som räcker även till Falun. Planerad ihopbyggnad av fjärrvärmenäten är positiv
- Hur säker är framtiden för spillvärme från industrin? Törs man bygga på det?
- Saknar plan för fjärrvärmenätets utbyggnad i ÖP
- Fågelmýra avfallsanläggning är katastrofal. Borlängebor måste åka långt för att lämna ex glödlampa. Varför inte ha flera platser för inlämning med olika öppettider och låta personalen flytta runt? Så gör man i Gagnef.
- Vindkraft finns ej plats för i Borlänge om man ska följa krav på 1 km till permanentboende, stämmer med ÖP där all utbyggnad vindkraft ska ske i Falun
- Klarar elnätet den stora utbyggnaden av vindkraft i Falun?
- Energikonsumtionen bör minska, utveckla detta!
- Klimatförändringarna!

Transporter

- Planerad järnvägsutbyggnad för dubbelspår Falun/Borlänge är överdimensionerad. Inget behov av att kunna köra 250 km/tim på så kort sträcka – hinner inte upp i den hastigheten under mer än 1 min.
- Överdimensioneringen → onödigt dyrt och onödiga behov av tunnlar/övergångar/bredd osv
- Banverket ingen budget att bygga sträckan med dubbelspår inom närliggande framtid.
- Vore smartare med lokal/pendeltåg som stannar några gånger på vägen.
- Idag knappt någon persontrafik mellan Falun/Borlänge
- SJ och tåg i bergslagen kör tätt efter varandra och tar upp plats på järnvägen trots nästan tomma tåg sträckan Falun- Borlänge.
- Nytt resecentrum Falun nämns knappt i ÖP
- Kollektivtrafiken är under upphandling för en 10 års period. Saknar koppling till ÖP.
- Minskad bilism är en omställning många ser som obekvä
- Bilfria städer?
- Mekanismer för att minska bilåkande, parkeringsavgifter etc

5. Handel och konsumtion

Segregerade städer/Tillgänglighet

Vi ser gärna att man lyfter fram visioner om mer sammanhållna städer där framförallt handel och boenden finns i mycket nära anknytning. Detta ger en god tillgänglighet för medborgarna. Avståndet behöver vara mycket kort till matbutiken om man ska orka släpa på tunga matkassar, speciellt för äldre. Vi vill främja handeln som finns nära bostäderna.

Mixed Use – Levande stadskärnor

Är ett koncept där man bygger för handelslokaler i bottenvåningen på husen i de centrala delarna av staden och kontor och arbetsplatser på våning 2 och 3 och bostäder högst upp i husen. Detta skulle kunna vara en vision för en mer levande stad. När kontor, arbetsplatser och handel kommer långt ifrån bostadsområdena så åker människor mer bil.

Handel/Biltrafik och Transporter

I översiktsplanen nämns inte hur man ska hantera den förväntat kraftigt ökade biltrafiken i samband med det nya IKEA-området i Borlänge. Kollektivtrafiken måste bli billigare eller till och med gratis för att bilister ska överväga att lämna bilen hemma. Detta kan fungera till viss grad för att minska trafikbelastningen men de flesta kommer nog åka i egen bil när man åker för att köpa en ny säng. Hur ska man hantera detta? Dalarna ligger i dag sämst till i landet när det gäller nyttjandet av kollektivtrafiken. Hus ska vi i Dalarna bli bättre på att nyttja den? Gratis kollektivtrafik är ett förslag till detta.

Konsumtion/miljö

Detta är en målkonflikt som man har missat i översiktsplanen och den är helt centralt om vi på allvar vill ha en översiktsplan som syftar till att ge visionen om ett hållbart FalunBorlänge. Vår konsumtion av varor och till stor del livsmedel är idag inte hållbar. Vi slänger för mycket mat och förbrukar naturresurser i en rasande fart. Här måste ske ett skifte mot mindre slit och släng, mot högre kvalitet och mer lokal produktion för att minska transporter.

Lokal ekonomi

Vi vill att visionen kring handeln i FalunBorlänge ska vara mer Lokal. Avståndet mellan råvaran till en vara, energin som behövs för att förädla den ska var närmre själva marknaden för den. Detta skulle gynna ett mer lokalt kretslopp. Ett bra exempel på detta är Bondens egen marknad som är ett väldigt populärt inslag i stadslivet på senare år.

Visionen måste vara att det lokala kretsloppet ska vara starkare.

SundResursEkonomi- Producera ”nyttigheter” med hjälp av fossilfrienergiproduktion

Exportera solkraft?

Externa Handelscentrum

Vill medborgarna ha externa handelscentrum liknande det vid Regimentet och Majoren i Falun? Vi i denna grupp ställer oss tveksamma till detta. Ingen av oss ställer oss särskilt positiva till denna utveckling i alla fall. Om medborgarna inte vill se denna utveckling fortskrida, vad gör då kommunerna för att motverka den i nuläget? Finns det någon som vet vad invånarna i FalunBorlänge vill?

Öppna kulturlandskap

Är och blir inte öppna kulturlandskap utan att de brukas, brukas de dessutom på ett hållbart sätt och med ekologiska metoder så kan vi dessutom främja den biologiska mångfalden. Vi vill öka självförsörjningsgraden och främja ekologiskt och närproducerat! Detta skulle kunna ske genom att underlätta för de lokala producenterna som satsar på ekologiskt genom att göra torgen och gatumiljön i centrum tillgänglig för försäljning.

Det är fastställt att det öppna kulturlandskapet har ett högt värde för näringslivet och turismen i länet men vi vill framföra att det också är viktigt för oss invånare både ut rekreations synpunkt men också i form av livskvalitet.

Konsumtion och attityder

Konsumtion attitydförändringar, gå ner i sortiment. Medvetandegöra val kring konsumtion för medborgarna.

Skogsbruk

Skogsbruk är något som inte tas upp i hela översiktplanen, i FalunBorlänge så är det den process som upptar mest yta och påverkar landskapet mer än någonting annat. Vi vill se att man har en tydlig vision kring detta och går före som markägare själv och visar hur man kan bruka skogen på ett vackert, miljövänligt och hållbart sätt.

6. Sociala hållbarhetsaspekter

- ”Vad är ett gott liv?” Hälsa nämns, i övrigt handlar förslaget mest om människor som konsumenter och arbetskraft. Frågan måste problematiseras i relation till de utmaningar vi står inför. Utgångspunkten borde vara människors livskvalitet. Det saknas ett sammanhållet avsnitt om ett socialt hållbart samhälle och vad som är ett "gott liv". I stycket ”Socialt perspektiv” nämns inga målkonflikter, dessa hittar man på andra ställen i Översiktsplanen. De målkonflikter som finns bör tas upp i rätt kapitel för att få rätt tyngd.
- Inkludera omvärlden och dess betydelse för våra liv här. Medvetandegöra medborgarna om de problem vi står inför.
- Poängtera vikten av självtillit; att kunna klara sig själv (vilket inte betyder att vara egoist). För att kunna råda över sitt eget liv krävs en bredd av kunskaper, inte specialisering. (Detta kan även överföras till större sammanhang, t ex by- eller stadsnivå)
- Under §4.1 ”Mångfald och integration” nämns inte eventuella klimatflyktingar över huvud taget.
- Gott liv = ekonomisk tillväxt? Är det hållbart i längden?
- Självtillit = matförsörjning – viktigt att stödja lokala ekologiska producenter.
- Arbete åt alla – färre timmar, rätt beskattning.

”En god levnadsstandard och hållbar utveckling är för oss ett paradigmskifte från ren materiel konsumtion till mer basala behov och existentiella värden.”

Tillräckliga inkomster så att man har råd med:

- Bra miljöanpassat boende inkl. uppvärmning
- God ekologisk mat
- Miljöanpassat och säkert resande
- Ekokläder

Vad är god levnadsstandard?

- God hälsa
- Ha ett arbete
- God tillgång till service
- Nära till naturen
- Rikt kulturutbud
- Kunna förflytta sig med cykel/gång i dagliga livet
- Närhet till beslut
- Tre viktiga delar som alla behövs: ekonomisk, ekologisk och social. God levnadsstandard är där de möts.

Tillgång till:

- Tillräckligt med rent vatten från ej kommersiella vattenbolag eller enskilda brunnar.

- God sjukvård, barnomsorg, bra skolor och äldreomsorg.
- Bra miljövänlig kollektivtrafik, både lokalt och på längre sträckor.
- Goda möjligheter till sociala kontakter som underlättas genom många offentliga mötesplatser förutom de kommersiella. Goda möjligheter att delta i föreningsliv.
- Ett stort kulturutbud och möjligheter att delta i detta.
- Närliggande och längre bort liggande naturområden, med stor biologisk mångfald med möjligheter till rekreation och friluftsliv.
- Att kunna få vistas i bevarad kulturmiljö med ängar och hagar, med stor biologisk mångfald, i samklang med levande jordbruk.
- Möjlighet för barn och ungdomar att utföra spontanidrott på ställen där det inte kostar pengar. Förtätning av städerna kan göra detta mer svårtillgängligt.